

Állásfoglalás ügyfél-átvilágítási kötelezettség keretében a bizalmi vagyonkezelők tulajdonában álló jogi személyeket hitelintézeti ügyfélként érintő, a tényleges tulajdonos megállapításával kapcsolatos kötelezettség tárgyában

A Társaság állásfoglalás iránti kérelemmel (**Beadvány**) fordult a Magyar Nemzeti Bankhoz (székhelye: 1013 Budapest, Krisztina körút 55., telephelye: 1122 Budapest, Krisztina körút 6.) (**MNB**) a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvényben (**Pmt.**) foglalt ügyfél-átvilágítási kötelezettség keretében a bizalmi vagyonkezelők tulajdonában álló jogi személyeket hitelintézeti ügyfélként érintő, a tényleges tulajdonos megállapításával kapcsolatos kötelezettségek vonatkozásában.

I. TÉNYÁLLÁS

A Társaság a Beadványban előadta, hogy a Társaság tulajdonában álló vállalkozások bankszámláit vezető hitelintézetek már több alkalommal kérték a vállalkozások képviselőit arra, hogy nyújtsák be a Társaság által kötött bizalmi vagyonkezelési szerződéseket, mivel a hitelintézetek szerint azok szükségesek a Pmt. szerinti ügyfél-átvilágítási feladatok elvégzéséhez.

II. JOGKÉRDÉS

A fentiek vonatkozásában a Társaság az alábbi kérdésben kéri az MNB állásfoglalását.

A Pmt. alapján bizalmi vagyonkezelő tulajdonában álló jogi személyek kötelezhetőek-e a bizalmi vagyonkezelési szerződés átadására a hitelintézetek ügyfél-átvilágítási feladatainak elvégzése érdekében.

III. A TÁRSASÁG ÁLLÁSPONTJA

A Társaság a Beadványban előadta, hogy álláspontja szerint a vonatkozó jogszabályi rendelkezések alapján a hitelintézeteknek nem kell információval rendelkezniük a bizalmi vagyonkezelő tulajdonában lévő vállalkozások esetén a bizalmi vagyonkezelési jogviszonyt megalapozó szerződésről, mivel a jogi személy tényleges tulajdonosa a Pmt. 3. § 38. pontja értelmében az a természetes személy, közvetve a szavazati jogok vagy a tulajdoni hányad legalább huszonöt százalékával rendelkezik, vagy egyéb módon tényleges irányítást, ellenőrzést gyakorol a jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet felett.

A Társaság álláspontja szerint bizalmi vagyonkezelő vállalkozások tulajdonában lévő jogi személyek esetében ez a személy kizárólag a bizalmi vagyonkezelő vállalkozás tényleges tulajdonosa.

A Társaság előadta továbbá, hogy a bizalmi vagyonkezelési szerződések többi szereplője (vagyonrendelő, kedvezményezett és vagyonfelügyelő) közvetlenül és közvetve sem rendelkezik szavazati joggal a vagyonkezelésbe tartozó vállalkozásokban a vagyonkezelési szerződésen keresztül. A vagyonkezelő utasításának tilalma miatt pedig egyéb módon sem gyakorolhat tényleges irányítást a vagyonkezelésbe tartozó jogi személy felett.

A Társaság szerint a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (**Ptk.**) rendelkezései alapján a bizalmi vagyonkezelőket, így a Társaságot is az általa kezelt vagyonok tekintetében titoktartási kötelezettség terheli, a hitelintézetek pedig semmilyen gyakorlatukra hivatkozva nem írhatják felül a vagyonkezelők polgári jogi – így például titoktartási – kötelezettségeit.

Végezetül a Társaság előadta, hogy a bizalmi vagyongazdálkodókról és tevékenységük szabályairól szóló 2014. évi XV. törvény (Bvktv.) alapján a bizalmi vagyongazdálkodási szerződésekről a nyilvántartott adatok csak szűk körben és csak a meghatározott esetekben, a jogszabályban megjelölt szervek által ismerhetők meg. Ebben a körben sem szerepelnek a hitelintézetek, ez is azt mutatja, hogy a bizalmi vagyongazdálkodás során kezelt adatok nem ismerhetők meg harmadik személyek által, csak szigorúan a jogszabály által szabályozott esetekben és csak a jogszabály által megjelölt szervezetek vonatkozásában.

IV. AZ IRÁNYADÓ JOGI KÖRNYEZET ÉS AZ MNB ÁLLÁSPONTJA

Az MNB nem ért egyet a Társaság álláspontjával az alábbiak okán.

A Ptk. 6:319. §-a alapján: „[Titoktartási kötelezettség]

(1) **A vagyongazdálkodó** köteles titokban tartani minden olyan tényt, tájékoztatást és egyéb adatot, amelyről vagyongazdálkodói megbízatása keretében vagy annak kapcsán szerzett tudomást. E kötelezettsége független a vagyongazdálkodói jogviszony létrejöttétől, és fennmarad a bizalmi vagyongazdálkodási megbízatás megszűnése után is”.

A Ptk. 6:310. § (1) bekezdése alapján „[bizalmi vagyongazdálkodási szerződés alapján a vagyongazdálkodó a vagyongazdálkodó által tulajdonába adott dolgok, ráruházott jogok és követelések (a továbbiakban: kezelt vagyon) saját nevében a kedvezményezett javára történő kezelésére, a vagyongazdálkodó díj fizetésére köteles”.

A Bvktv. 42. § (1) bekezdése szerint: „[a bizalmi vagyongazdálkodó vállalkozás – ideértve a kiszervezés alapján igénybe vett harmadik személyt is – Ptk.-ban meghatározott titoktartási kötelezettsége nem áll fenn a törvényben vagy törvény felhatalmazása alapján megalkotott jogszabályban meghatározott feladatai ellátása érdekében eljáró

a) hivatallal,

b) adóhatósággal,

c) Gazdasági Versenyhivatallal,

d) a központi költségvetési pénzeszközök felhasználásának szabályszerűségét és célszerűségét ellenőrző, kormányzati ellenőrzési szervvel,

e) nemzetbiztonsági szolgálattal,

f) a rendőrségről szóló törvényben meghatározott belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó, valamint terrorizmust elhárító szervvel, és

g) a pénzügyi információs egységként működő hatósággal

szemben. A felsorolt szervezetek személyes adatot csak feladataik ellátásához szükséges mértékben és ideig kezelhetnek.

(2) A titoktartási kötelezettség az eljárás tárgyát képező ügyre vonatkozóan nem áll fenn a törvényben vagy törvény felhatalmazása alapján megalkotott jogszabályban meghatározott feladatai ellátása érdekében

a) a feladatkörében eljáró ügyészséggel, továbbá a büntetőeljárás során a nyomozó hatósággal,

b) a büntető-, polgári, valamint közigazgatási ügyben a bírósággal,

c) a bírósági végrehajtás során a bírósági végrehajtóval,

d) a közigazgatási ügyben a közigazgatási hatósággal és

e) az európai uniós támogatások felhasználásának szabályszerűségét ellenőrző Európai Csalásellenes Hivatallal (OLAF)

szemben. A felsorolt szervezetek személyes adatot csak feladataik ellátásához szükséges mértékben és ideig kezelhetnek.

(3) A (2) bekezdésben foglaltak alapján annak a szervnek adható át a bizalmi vagyongazdálkodó vállalkozás titoktartási kötelezettségébe tartozó adat, amely törvényi rendelkezés megjelölésével igazolja, hogy törvény az ügy elbírálásához, továbbá jogosultság, illetve kötelezettség fennállásának ellenőrzéséhez feljogosította az adat megismerésére. Az adatigénylőnek a megkeresésben, illetve adatkérésben meg kell jelölnie annak az eljárásnak az ügyszámát és tárgyát, amelyben az igényelt adatok megismerésére törvény alapján jogosult”.

A Pmt. 1. § (1) bekezdésének a) és m) pontjai értelmében: „[e] törvény hatálya – a (3) és (4) bekezdésben meghatározott eltéréssel – kiterjed a Magyarországon székhellyel, fiókteleppel vagy telephellyel rendelkező

a) hitelintézetre;

(...)

m) bizalmi vagyongazdálkodóra”.

A Pmt. 1. § (2) bekezdésének d) pontja értelmében a **Pmt. hatálya kiterjed a jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet ügyfél tényleges tulajdonosára, a Pmt. 9. § (10) bekezdés vonatkozásában.**

A Pmt. 3. § 38. pontjának a), e) és f) pontjai értelmében: „[e] törvény alkalmazásában:

(...)

38. tényleges tulajdonos:

a) az a természetes személy, aki jogi személyben vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetben közvetlenül vagy – a Polgári Törvénykönyvről szóló törvény (a továbbiakban: Ptk.) 8:2. § (4) bekezdésében meghatározott módon – közvetve a szavazati jogok vagy a tulajdoni hányad legalább huszonöt százalékaival rendelkezik, vagy egyéb módon tényleges irányítást, ellenőrzést gyakorol a jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet felett, ha a jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet nem a szabályozott piacon jegyzett társaság, amelyre a közösségi jogi szabályozással vagy azzal egyenértékű nemzetközi előírásokkal összhangban lévő közzétételi követelmények vonatkoznak,

b) az a természetes személy, aki jogi személyben vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetben – a Ptk. 8:2. § (2) bekezdésében meghatározott – meghatározó befolyással rendelkezik

(...)

e) bizalmi vagyongazdálkodási szerződés esetében az alábbi személyek:

ea) a vagyongazdálkodó(k); nem természetes személy vagyongazdálkodó esetén annak a) vagy b) pont szerinti tényleges tulajdonosa,

eb) a vagyongazdálkodó(k); nem természetes személy vagyongazdálkodó esetén annak a) vagy b) pont szerinti tényleges tulajdonosa,

ec) a kedvezményezett vagy a kedvezményezettek csoportja; nem természetes személy kedvezményezett esetén annak a) vagy b) pont szerinti tényleges tulajdonosa,

ed) az a természetes személy, aki a kezelt vagyon felett egyéb módon ellenőrzést, irányítást gyakorol, valamint

ee) adott esetben a vagyongazdálkodást ellenőrző személy(ek); nem természetes személy vagyongazdálkodást ellenőrző személy esetén annak a) vagy b) pont szerinti tényleges tulajdonosa, továbbá

f) az a) és b) pontban meghatározott természetes személy hiányában a jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet vezető tisztségviselője”.

A Pmt. 6. § (1) bekezdésének a)-b), f)-h) pontjai szerint: „[a] szolgáltató az ügyfél-átvilágítást köteles alkalmazni

a) az üzleti kapcsolat létesítésekor;

b) a négymillió-ötszázezer forintot elérő vagy meghaladó összegű üzleti megbízás teljesítésekor;

(...)

f) pénzmosásra vagy terrorizmus finanszírozására utaló adat, tény vagy körülmény felmerülése esetén, ha az a)–e) vagy i) pontban meghatározottak szerint átvilágításra még nem került sor;
g) ha a korábban rögzített ügyfélazonosító adatok valóságával vagy megfelelőségével kapcsolatban kétség merül fel,
h) ha az ügyfél-azonosító adatokban bekövetkezett változás kerül átvezetésre és kockázatérékenységi megközelítés alapján szükséges az ügyfél-átvilágítás ismételt elvégzése”.

A Pmt. 9. § (1)-(1c), (4)-(5) és (10) bekezdései a következőket rögzítik:

„[a] 6. § (1) bekezdésében meghatározott esetben a szolgáltató köteles a jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet ügyfél tényleges tulajdonosát azonosítani és további, a felügyeleti szervek által útmutatóban meghatározott intézkedéseket megtenni annak érdekében, hogy a tényleges tulajdonos kilétéről és tényleges tulajdonosi minőségéről meggyőződhessen.

(1a) A jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet ügyfelek vonatkozásában a szolgáltató köteles feltárni az ügyfél tulajdonosi és irányítási rendszerét is.

(1b) A jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet ügyfél képviselője – az ügyfél által vezetett pontos és naprakész nyilvántartás alapján – köteles a szolgáltatónak a tényleges tulajdonosra vonatkozó alábbi adatokat megadni:

- a) családi és utónevét,
- b) születési családi és utónevét,
- c) állampolgárságát,
- d) születési helyét, idejét,
- e) lakóhelyét, ennek hiányában tartózkodási helyét,
- f) a tulajdonosi érdekeltség jellegét és mértékét.

(1c) A jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet ügyfél képviselője az (1b) bekezdés szerinti adatszolgáltatásában köteles minden, a 3. § 38. pontjában foglaltaknak megfelelő természetes személyt feltüntetni tényleges tulajdonosként.

(...)

(4) A szolgáltató köteles a tényleges tulajdonos személyazonosságára vonatkozó adat ellenőrzésére a részére bemutatott okirat, nyilvánosan hozzáférhető nyilvántartás vagy más olyan nyilvántartás alapján, amelynek kezelőjétől törvény alapján adatigénylésre jogosult.

(5) Az ügyfél (1b) bekezdésben meghatározott nyilatkozatát kockázatérékenységi megközelítés alapján mellőzhető, ha a szolgáltató az (1b) és (2) bekezdésben meghatározott adatokat a részére bemutatott okiratok, valamint a tényleges tulajdonosi nyilvántartás és más olyan nyilvántartás alapján rögzíti, amelynek kezelőjétől törvény alapján adatigénylésre jogosult.

(...)

(10) A jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet ügyfél tényleges tulajdonosa a jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet ügyfelet

- a) az (1b) és (2) bekezdés szerinti adatokról az ügyfél felhívására, illetve
- b) az (1b) és (2) bekezdés szerinti adatok változásáról haladéktalanul tájékoztatja”.

Az MNB honlapján elérhető „Jogértelmezési kérdések és válaszok (Q&A)”¹, „Értelmező rendelkezések” című alpontjában szereplő 3. kérdés és válasz a következőket tartalmazza:

¹ <https://www.mnb.hu/felugyelet/szabalyozas/penzmosas-ellen/kotelezo-es-iranyado-szabalyok/jogertelmezesi-kerdesek-es-valaszok-q-a/ertelmezo-rendelkezesek>

„3. A bizalmi vagyongazdálkodási szerződések esetében ki minősül ügyfélnek és tényleges tulajdonosnak?
A bizalmi vagyongazdálkodási szerződés megítélése annyiban kettős, hogy a **bizalmi vagyongazdálkodó a Pmt. 1. § (1) bek. m) pontja alapján egyfelől szolgáltatóként, másfelől a vagyongazdálkodás során (mintegy a kezelt vagyongazdálkodó képviselőjének minőségében) ügyfélként jelenik meg.**

A különbség a bizalmi vagyongazdálkodás belső és külső viszonyainak eltérő jellegéből fakad.

A belső viszonyokban, azaz amikor a bizalmi vagyongazdálkodó szolgáltatóként jár el, ügyfélnek azok minősülnek, akik a bizalmi vagyongazdálkodási szerződés alapján a vagyongazdálkodó tevékenységi körébe tartozó szolgáltatást vesznek igénybe. Ide tartozik természetesen a vagyongazdálkodó, akinek szerződéses nyilatkozata (vagyongazdálkodása) nélkül az üzleti kapcsolat létre se jöhetne. Egyértelműen ügyfélnek minősül a kedvezményezett is, hiszen számára nyújtja a vagyongazdálkodó a szerződés egyik legfontosabb szolgáltatását: a vagyoni juttatást, kifizetést. A bizalmi vagyongazdálkodó e tevékenysége körében ezeken túlmenően is nyújt szolgáltatást, amikor a fentiek, illetve a protektor irányába teljesíti tájékoztatósi, elszámolási kötelezettségét.

A bizalmi vagyongazdálkodó Pmt. szerinti szolgáltatói minőségében eljárva tehát a fentnevezett ügyfelek (illetve meghatározott ügyfél-átvilágítási intézkedések mértékéig ezek eljáró képviselőjét, meghatalmazottját, rendelkezésre jogosultját) ügyfél-átvilágítás alá kell vonnia. Ennek keretében kell vizsgálnia a Pmt. 3. § 38. pont e) pontja szerint meghatározott tényleges tulajdonosok körét, azzal, hogy értelemszerűen e körben a 3. § 38. pont eb) alpontja alapján magát azonosítani nem szükséges.

A bizalmi vagyongazdálkodás külső viszonyaiban azonban ügyfélként maga a bizalmi vagyongazdálkodó jelenik meg, például egy vagyongazdálkodás keretében kötött szerződés ellenjegyzése esetén az ügyvéd szemszögéből, vagy a kezelt vagyongazdálkodóba tartozó értékpapírok esetén az értékpapírszámla-vezető szemszögéből. Bár a vagyongazdálkodó eljárása a megbízotthez hasonló, valójában a kezelt vagyongazdálkodó tulajdonosaként rendelkezik (nem elfeledve, hogy mivel a kezelt vagyongazdálkodó önálló adószámmal rendelkezik, ezért annak tényleges ügyféli minősége sem zárható ki). Ebből következően a bizalmi vagyongazdálkodót kell ügyfélként ügyfél-átvilágítás alá vonni azzal, hogy amennyiben bizalmi vagyongazdálkodás körében jár el, úgy az adott bizalmi vagyongazdálkodási szerződés Pmt. 3. § 38. pont e) alpontjában meghatározott valamennyi személy tényleges tulajdonosként vizsgálandó. Ez esetben a vagyongazdálkodó ügyfél és tényleges tulajdonosi minősége egybeesik”.

Abban az esetben, ha a hivatkozott Q&A-ben is kifejtett „külső” viszonyban, azaz, ha ügyfélként és nem pedig szolgáltatóként jelenik meg a bizalmi vagyongazdálkodó, vagy a bizalmi vagyongazdálkodó tulajdonában álló jogi személy, abban az esetben ezt a jogviszonyt nem a Pmt. 3. § 38. pontjának e) alpontja szerinti bizalmi vagyongazdálkodói tényleges tulajdonosi kivételszabályi szemszögéből kell vizsgálni, hanem a Pmt. 3. § bekezdése 38. pontjának a)-b) és f) alpontjai szerinti jogi személyekre vonatkozó tényleges tulajdonosi szabályaival kell megállapítani.

Mindebből következően a tényállásban megjelölt esetben történő tényleges tulajdonosi meghatározás során a Társaság tulajdonában álló jogi személyek tényleges tulajdonosa a **hitelintézet, mint szolgáltató szemszögéből egy „külsős” viszonyban, azaz egy nem bizalmi vagyongazdálkodási viszonyú ügyféli pozícióban, nem a bizalmi vagyongazdálkodási jogviszony oldaláról vizsgálandó. Egy ilyen „külsős” ügyféli viszonyban a hitelintézetnek a jogi személy tényleges tulajdonosa megállapítása során a Pmt. 3. § 38. pontjának a)-b) és f) alpontjai alapján kell eljárnia, nem pedig a bizalmi vagyongazdálkodási szerződéses jogviszonyokra vonatkozó, a Pmt. 3. § 38. pont e) alpontja szerinti tényleges tulajdonos meghatározást kell alkalmaznia.**

Ugyanakkor az MNB a fentiek figyelembevételével sem ért egyet a Társaság álláspontjával, ugyanis a hitelintézeteknek a Pmt. 9. § (1a) bekezdése szerint a tényleges tulajdonosok megállapítása

körében minden kétséget kizáróan fel kell térképezniük jogi személy ügyfelek tényleges tulajdonosait és meg kell érteniük az ügyfél tulajdonosi és irányítási rendszerét.

A Pmt. 9. § (1b) bekezdése alapján a jogi személy képviselője útján köteles nyilatkozni a tényleges tulajdonosáról, a Pmt. 9. § (1) és (4) bekezdései értelmében pedig ezen nyilatkozatok alátámasztására a hitelintézetek akár dokumentumokat, okiratokat is kérhetnek. Egy bizalmi vagyonkezelésbe adott és ezáltal a bizalmi vagyonkezelő tulajdonába került vállalkozás esetében a bizalmi vagyonkezelési szerződés is ilyen, a tényleges tulajdonos személyét alátámasztó dokumentum lehet.

A Pmt. 9. § (10) bekezdése értelmében pedig a bizalmi vagyonkezelőnek mint tényleges tulajdonosnak – mivel ezen jogszabályi rendelkezés tekintetében maga is a Pmt. hatálya alatt áll – a tulajdonában álló vállalkozások irányában kötelessége nyilatkozni a tényleges tulajdonos személyéről.

Mindemellett az MNB álláspontja szerint a *lex posterior derogat legi priori*² jogértelmezési alapelvre figyelemmel a Pmt. rendelkezései ebben az esetben lerontják a Ptk. és a Bvktv. titoktartásra vonatkozó rendelkezéseit, tekintettel arra, hogy a Pmt. ezen rendelkezései később lettek megalkotva, mint a másik két jogszabályi rendelkezés.

Így a Pmt.-ben előírt ügyfél-átvilágítási kötelezettségek teljesítésével szemben a Ptk.-ban és a Bvktv.-ben foglalt titoktartási kötelezettségek nem hivatkozhatóak és a hitelintézetek a Pmt. 9. § (1), (1a) és (4) bekezdései alapján a tényleges tulajdonosok személyének meghatározása és alátámasztása, valamint az adott jogi személy ügyfél tulajdonosi és irányítási rendszerének feltárása céljából jogszerűen kérhetik a bizalmi vagyonkezelési szerződések bemutatását a bizalmi vagyonkezelő tulajdonában lévő és a hitelintézeteknél számlát vezető vállalkozástól.

Felhívom szíves figyelmét arra, hogy az MNB véleményét kizárólag a Társaság által rendelkezésre bocsátott információk alapján alakította ki, és az abban foglalt egyedi jogértelmezés csak a Társaság által a megkeresésben előadott tényállásra vonatkozik. Az MNB véleménye nem tekinthető kötelező erejű állásfoglalásnak, a benne foglaltaknak más hatóságra, illetve a bíróságra nézve nincs kötelező tartalma. A jelen állásfoglalás kizárólag a Társaság tájékoztatása céljából készült, a benne foglaltak egyéb célok érdekében, továbbá harmadik személyekkel szemben nem használhatóak fel, illetve jogvita eldöntésére nem alkalmazhatóak.

Budapest, 2025. február 24.

² Jogértelmezési alapelv, miszerint két, azonos életviszonyt eltérő módon szabályozó jogi rendelkezés közül mindig a legújabb, az időben legfrissebb az irányadó.